

Sygn. akt: WK 8/15

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Janusz Godyń (przewodniczący)
SSN Wiesław Błuś
SSN Marian Buliński
SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)
SSN Jan Bogdan Rychlicki
SSN Jerzy Steckiewicz
SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant : Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Jarosława Ciepłowskiego

w sprawie cyw. J. Z. skazanego z art. 283 § 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r. w zb. z art. 237 k.k. z 1969 r., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 20 października 2015 r., kasacji wniesionej przez Zastępcę Prokuratora Generalnego Naczelnego Prokuratora Wojskowego na korzyść skazanego od wyroku Sądu Najwyższego w Izbie Wojskowej z dnia 7 grudnia 1982 r., utrzymującego w mocy wyrok Wojskowego Sądu Garnizonowego w Z. z dnia 26 października 1982 r.,

uchyla zaskarżony wyrok Sądu Najwyższego - Izba Wojskowa z 7 grudnia 1982 r. i utrzymany nim w mocy wyrok Wojskowego Sądu Garnizonowego z 26 października 1982 r. i uniewinnia oskarżonego J. Z. od popełnienia zarzucanego mu czynu, kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Z. z dnia 26 października 1982 r. cyw. J. Z. został uznany za winnego popełnienia czynu określonego w art. 283 § 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r. w zb. z art. 237 k.k. z 1969 r. polegającego na tym, że w dniu 27 września 1982 r. na terenie Zakładów Mechanicznych „U.”, ręcznie sporządził napis znieważający PZPR, Sekretarza Generalnego KPZR oraz partię, do której wymieniony należy, przy czym tak sporządzony napis wywiesił w miejscu publicznym – na tablicy ogłoszeń. Za tak opisane i zakwalifikowane przestępstwo J. Z. został skazany na karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat, karę grzywny w kwocie 25 000 zł oraz zasądzone zostały koszty postępowania. Wyrok ten był skarżony rewizją prokuratora, której Sąd Najwyższy-Izba Wojskowa wyrokiem z dnia 7 grudnia 1982 r. nie uwzględnił, utrzymując zaskarżone orzeczenie w mocy.

Od tego wyroku kasację na korzyść J. Z. wniósł Zastępca Prokuratora Generalnego - Naczelnny Prokurator Wojskowy.

Skarżący zarzucił w kasacji rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 283 § 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r. oraz art. 237 k.k. z 1969 r., które miało istotny wpływ na treść wyroku, polegające na uznaniu, że J. Z. dopuścił się popełnienia przestępstwa określonego w wyroku, w sytuacji gdy oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion przypisanego czynu.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Najwyższego i utrzymanego nim w mocy wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego i uniewinnienie J. Z. od przypisanego mu przestępstwa.

Uzasadniając zarzut kasacji w zakresie przypisanej oskarżonemu odpowiedzialności karnej za czyn wyczerpujący dyspozycję art. 237 k.k. z 1969 r. skarżący wskazał, że ochroną prawną przewidzianą w tym unormowaniu kodeksu karnego objęto m.in. organizacje polityczne, ale tylko te działające na terenie Polski. W kasacji podniesiono, że treść wykonanego przez oskarżonego zapisku, jak i pozostałe ustalenia sprawy wskazują, że zapis ten nie dotyczył polskiej organizacji politycznej, opisanej w zarzucie, a wyłącznie osoby zajmującej naczelne stanowisko w obcym państwie oraz zagranicznej organizacji politycznej, której nie przysługiwała ochrona prawna na podstawie art. 237 k.k. z 1969 r. Z tego też powodu, zdaniem skarżącego, nie było powodów do przytoczenia art. 237 k.k. z 1969 r. w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu.

Odnosząc się z kolei do przypisanego oskarżonemu przestępstwa z art. 283§3 k.k. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r. skarżący podniósł, że sądy orzekające w tej sprawie nie dostrzegły, że zachowanie oskarżonego nie zostało zrealizowane w wymaganych przez przepis art. 283 § 3 k.k. okolicznościach modalnych. Zdaniem skarżącego do znamion przestępstwa określonego w tym przepisie należało miejsce określonego zachowania sprawcy. Powołując się na unormowania międzynarodowe w zakresie stosunków dyplomatycznych, skarżący wywiódł, że dla przypisania tego przestępstwa było istotne, aby do znieważenia osoby zajmującej naczelne stanowisko w obcym państwie doszło na terytorium Polski i aby znieważenie tej osoby nastąpiło podczas jej pobytu na terytorium Polski. Skoro w tej sprawie nie wykazano, aby osoba wskazana w zarzucie aktu oskarżenia przebywała w dniu 27 września 1982 r. na terytorium Polski, to nie istniała podstawa do uznania, że oskarżony zrealizował znamiona przestępstwa określonego w art. 283 § 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r. Nadto w zakresie tego czynu skarżący podniósł, że sądy, które wyrokowały w tej sprawie, nie dokonały właściwej oceny zamiaru sprawcy, koncentrując się jedynie na przyznaniu się oskarżonego do popełnienia zarzucanego mu czynu, wywodząc z tego ustalenie o niebudzącej wątpliwości winie oskarżonego co do popełnienia zarzucanego czynu. Zdaniem skarżącego, prawidłowa analiza podmiotowej strony zachowania oskarżonego, uwzględniająca sytuację społeczno-polityczną okresu, w którym oskarżony dokonał zarzucanego mu czynu, powinna prowadzić do

stwierdzenia, że to zachowanie nie wypełniło znamion przestępstwa z art. 283 § 3 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 283 § 1 k.k. z 1969 r.

W końcowej części uzasadnienia kasacji skarżący podniósł, że w przypadku nieuwzględnienia podstawowego zarzutu kasacji, jak też zarzutu braku właściwej oceny zamiaru oskarżonego, należało uznać, dokonując analizy strony przedmiotowo-podmiotowej zachowania oskarżonego, że czyn J. Z. ówczesnie znamionował brak społecznego niebezpieczeństwa w rozumieniu art. 1 k.k. z 1969 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analizując kasację w zakresie postawionych w niej zarzutów oraz w kontekście przedstawionego tam wniosku, za w pełni trafny należało uznać zarzut dotyczący niewłaściwej oceny czynu oskarżonego w odniesieniu do jego społecznego niebezpieczeństwa, rozumianego zgodnie z treścią art. 1 k.k. z 1969 r. i rozważania Sądu Najwyższego z mocy art. 436 k.p.k. ograniczyć do tego zagadnienia.

Dokonując oceny społecznego niebezpieczeństwa czynu trzeba mieć na uwadze jego stronę przedmiotową (rodzaj zachowania, rozmiar wyrządzonej szkody, sposób działania) oraz stronę podmiotową (rodzaj winy, motywy i pobudki). Na wstępie rozważań podnieść należało, że już w wyroku Sądu pierwszej instancji wskazano na nietypowy, bo prawie nieznaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu oskarżonego. Badając zachowanie oskarżonego dotyczące polskiej organizacji politycznej i osoby zajmującej naczelne stanowisko w państwie obcym w płaszczyźnie okoliczności przedmiotowych, należało wskazać na minimalny rozmiar szkody wyrządzonej zachowaniem oskarżonego. Z ustaleń sprawy wynika, że kartka z wpisem dokonany przez oskarżonego znajdowała się na tablicy ogłoszeń przez krótki okres i nie przeczytał jej nikt poza sekretarzem polskiej organizacji politycznej, który kartkę zerwał i przekazał kierownictwu instytucji. Z kolei, analizując to zachowanie od strony podmiotowej rozważyć należało nagły a nie przemyślany zamiar działania oskarżonego, co potwierdza sposób sporządzenia wpisu. Oceniając rzeczywiste motywy i pobudki działania oskarżonego, nieujawnione przez niego z oczywistych względów w toku postępowania karnego, należało uznać, że podłożem działania oskarżonego było

jego niezadowolenie z wprowadzenia na terytorium Polski stanu wojennego i jego restrykcyjnych następstw prawnych, ograniczających w sposób autorytarny swobody obywatelskie, w tym w szczególności wolność osobistą, wolność wypowiedzi, wolność manifestowania przekonań politycznych. To niezadowolenie potęgowało panujące wówczas przekonanie o presji wywieranej przez osobę zajmującą naczelną stanowisko w państwie obcym na władze polskie w celu szybkiego rozwiązania kwestii dalszego funkcjonowania w naszym kraju demokratycznej opozycji. Sposób działania oskarżonego kształtował również brak akceptacji dla działań podejmowanych przez wiodącą polską organizację polityczną i jej agendy, wyrażających poparcie dla wprowadzonego stanu wojennego i ukazujących pozytywne społeczno-polityczne skutki tej decyzji. Rozważenie strony przedmiotowo – podmiotowej zachowania oskarżonego, pozwoliło Sądowi Najwyższemu na dokonanie ustaleń, w zakresie jego społecznego niebezpieczeństwa, korzystniejszych od tych przyjętych w wyroku Sądu pierwszej instancji i stwierdzenie, że zachowanie to nie było społecznie niebezpieczne. Zatem nie zaistniał warunek konieczny dla ustalenia odpowiedzialności karnej oskarżonego w rozumieniu art. 1 k.k. z 1969 r. Mając na uwadze całość podniesionej argumentacji, należało uchylić wyrok Sądu Najwyższego – Izby Wojskowej z dnia 7 grudnia 1982 r. i utrzymany nim w mocy wyrok Wojskowego Sądu Garnizonowego z dnia 26 października 1982 r. i uniewinnić oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

kc